

- 5.069.175 ○ pull. 3-7-57 *Langenwerder*, x (19-3-58) Zwaagwesteinde-FR.
 5.076.598 ○ pull. 28-7-57 *Lemkenhafener Warder*, x 29-6-58 Ameland-FR.
 5.032.980 ○ pull. 8-7-51 Plön, Sleeswijk-Holstein, x 19-8-58 Griend-FR.
 5.072.595 ○ pull. 13-7-57 *Langenwerder*, x 2-1-58 Texel-NH.
 5.071.955 ○ pull. 6-7-57 *Graswarder*, x 16-9-58 Venhuizen-NH.
 5.082.684 ○ pull. 1-7-58 *Langenwerder*, x 27-9-58 Texel-NH.
 5.078.398 ○ pull. 14-6-58 ibidem, x 14-11-58 Schagen-NH.
 5.050.506 ○ pull. 9-7-57 ibidem, x 24-12-57 De Beer-ZH.
 5.035.551 ○ pull. 15-7-51 ibidem, + jachtseizoen 57/58 Noorden-ZH.
 5.053.541 ○ pull. 28-6-57 ibidem, x 19-1-58 Kriampen aan de Lek-ZH.
 5.076.681 ○ pull. 28-7-57 *Lemkenhafener Warder*, x 12-3-58 Scheveningen-ZH.
 5.069.202 ○ pull. 3-7-57 *Langenwerder*, x 17-7-58 Rotterdam-ZH.
 5.074.933 ○ pull. 13-7-57 ibidem, + 27-9-57 's Heer Arendskerke, Z. Bev.-z.
 5.035.528 ○ pull. 15-7-51 ibidem, x 20-3-58 Dreischor, Schouwen-Duiveland-z.
 5.069.245 ○ pull. 3-7-57 ibidem x 20-4-58 Poortvliet, Tholen-z.
 5.053.539 ○ pull. 28-6-57 ibidem, x 29-4-58 Arnemuiden, Walcheren-z.

London,

3.010.520 * 1e winter 22-2-56 *Sandwich*, x 2-3-57 Texel-NH.

(13)

(Slot volgt)

Korte mededelingen

Waarneming van een Ralreiger (*Ardeola ralloides*) in een kolonie van de Purperreiger (*Ardea purpurea*).

Op 3 juli 1958 bracht ik in gezelschap van de bewaker van de Weerribben, de heer D. HOEN, een bezoek aan een Purperreigerkolonie in de kop van Overijssel.

Toen wij de eerste nesten van de Purperreigers genaderd waren, vloog een tiental van deze vogels van de nesten op en bleef boven onze hoofden rondcirkelen. Daar het niet begonnen was om nesten of pulli te bezichtigen, maar om een indruk te verkrijgen van de grootte der kolonie, was de aandacht vooral gericht op de boven ons vliegende vogels.

Tussen de Purperreigers, die krijsend rondcirkelden, namen wij een behoorlijk kleinere, van onderen gezien bijkans geheel witte, vogel waar met een korte gedrongen lichaamsbouw en staart. De vogel vloog met ingetrokken hals, waarvan de vorm duidelijk een korte nek weergaf. Het silhouet van de vogel tegen de lucht gezien had iets weg van dat van de Zeearend, waarvan ook de vleugels dermate lang zijn in verhouding tot het gedrongen lichaam, dat het onmiddellijk opvalt. De vogel, die evenals de Purperreigers boven onze hoofden bleef rondcirkelen, kon verder enige ogenblikken goed waargenomen worden met een 10 maal 50 kijker. Telkens als de vogel zwenkte, werd de isabelkleurige tint van kop en rug zichtbaar. Het exemplaar van deze Ralreiger bleef met de andere reigers rondcirkelen tot het gevaar geweken was.

A. TIMMERMAN.
(R.I.V.O.N.)

Bijzonder gedrag van de Slobeend (*Spatula clypeata*) bij het voedselzoeken.

Op 2 februari 1958 zag ik mer enkele anderen in de stadsvijver te Goes vier Slobeendwoerden, die regelmatig grondelden en die daarna telkens met gestrekte nek en de snavel plat op het water op dezelfde plaats om hun eigen as ronddraaiden. Klaarblijkelijk werd door het grondelen een wolkje voedsel omhooggebracht, wat door op de bovenomschreven wijze rond te draaien van de oppervlakte van het water werd gezeefd.

H. J. A. DE REUVER.

Merkwaardig gedrag van de Huiszwaluw (*Delichon urbica*)

Op 27 mei 1957 was ik met H. VAN SCHUPPEN op het erf van een boerderij aan de Kleuterweg te Barneveld. Aan de gevel onder het overstekend dak van deze boerderij zat een nieuwgebouwd nest van de Huiszwaluw. Een Huiszwaluw kwam aanvliegen en klemde zich onder het vlieggat van het nest vast, waarop een tweede exemplaar, dat zich in het nest bleek te bevinden, de kop naar buiten stak. Daarop — hoe dit in zijn werk ging, konden wij zonder kijker niet zien — hing de aangekomen vogel met de punt van de snavel aan de punt van de snavel van de zich in het nest bevindende vogel en draaide geheel vrij en verticaal hangend met ingetrokken poten driemaal om zijn as rond. Hierna vloog de vogel weg, waarop het andere exemplaar zich in het nest terugtrok. Hoewel de afstand, waarop wij dit waarnamen, plm. zes meter bedroeg, was met het blote oog niet te zien op welke wijze de beide vogels met de snavels aan elkaar hingen. De enige verklaring, welke wij hiervoor kunnen geven, is dat bij het overgeven van nestmateriaal, b.v. een stukje haar, beide vogels dit bleven vasthouden met het bovenomschreven gevolg.

H. J. A. DE REUVER.

Een tweede exemplaar van Temminck's Rietzanger (*Locustella lanceolata*) uit Nederland.

Het Zoölogisch Museum van Amsterdam ontving op 20 september 1958 van de heer H. J. VAN BOKHORST, gezagvoerder van het lichtschip „Noord-Hinder” (standplaats Vlissingen), enige vogels, die zich medio september op dit lichtschip te pletter hadden gevlogen. Hieronder bevond zich ook een Temminck's Rietzanger, *Locustella lanceolata* (Temminck), ♂, vleugel 54, staart 44, tarsus 16, snavel vanaf voorhoofd 13 mm; gewicht 9 gram. Hoewel de vogel zich in een zeer gehavende staat bevond, kon er nog een bruikbare balg van worden gemaakt (Zoöl. Mus. nr. 13994).

Gelijktijdig met de Temminck's Rietzanger werd ook een exemplaar van zijn dubbelgangersoort, de Sprinkhaanrietzanger (*Locustella naevia*), van het lichtschip ingezonden. Hierdoor konden de verschillen des te beter worden vastgesteld: Temminck's Rietzanger had een zwaar gestreepte, bruinachtig getinte bovenzijde en duidel-

lijk gestreepte flanken, terwijl de Sprinkhaanrietzanger van boven iets minder opvallend gestreept en meer olijkleurig van tint was en ongestreepte flanken had. Ook was de Sprinkhaanrietzanger groter: ♂, vleugel 62.5, staart 50, tarsus 21, snavel 14.5 mm; gewicht 13 gram.

Temminck's Rietzanger is een Siberische taiga-vogel, waarvan het broedgebied slecht bekend is. Zijn herfsttrekrichting is overwegend zuidoostelijk en slechts bij uitzondering dwalen exemplaren naar West-Europa af. Uit Nederland was tot nu toe slechts één waarneming bekend, ook al van een, tegen een licht doodgevlagen vogel: 10/11 december 1912, vuurtoren van Haamstede, Schouwen. Uit Groot-Brittannië zijn 7 waarnemingen bekend, waarvan 6 uit Schotland.

Summary:

A second record of *Locustella lanceolata* (Temminck) from the Netherlands:

♀, medio september 1958, lightship „Noord-Hinder”, off Vlissingen (Zeeland), wing 54, tail 44, tarsus 16, bill (measured from forehead) 13 mm; weight 9 gram (Zool. Mus. Amsterdam nr. 13994).

H. A. W. SMIT.

K. H. VOOUS.

Merkwaardige doodsoorzaak van een Vlaamse Gaai, *Garrulus glandarius* (L.)

Mevrouw C. L. J. DIBBITS-VAN RHYN te Houthem deelde mij op 18 februari 1959 het volgende mede: „Deze namiddag bevond ik „mij in het Kloosterbos te Houthem (gemeente Valkenburg-„Houthem) en stond te kijken naar een paartje Boomklevers. Ik „hoorde en zag ook een Gaai, die in mijn richting van de ene eik „naar de andere vloog en zo die geluiden maakte, welke men in „het voorjaar gewoonlijk van deze vogel kan vernemen. Het dier „gedroeg zich zeer monter. Opeens zag ik de vogel als 't ware „tussen de kroontakken van een eik doorglijden en als een steen „naar beneden vallen. Op de plaats van inval gekomen, vond ik „de Gaai morsdood op de grond liggen.”

Mevrouw DIBBITS heeft mij de vogel onverwijld doen toekomen, waarvoor ik hier nogmaals mijn dank betuig. Het bleek een eenjarig exemplaar, dat er volkomen gaaf en onbeschadigd uitzag. Het gewicht bedroeg 190 gr. NIETHAMMER (Vogelkunde. Bd. I. p. 29) geeft als gewicht voor 6 ♂♂ 154—180 gr. en voor 3 ♀♀ 160, 169 en 192 gr. De bewuste vogel, die later bij sectie een ♂ bleek te zijn, was dus aan de zware kant.

Ik heb deze Gaai geschonken aan het Zoölogisch Museum te Amsterdam en daarbij aan Prof. Dr. K. Vooous verzocht de doodsoorzaak, indien mogelijk, te willen vaststellen, waarop ik het navolgende antwoord mocht ontvangen: „Wat de Gaai betreft: het „is een ♂, eerste jaar, mooi rossig bruin van boven en op grond „daarvan stellig een broedvogel uit de streek. Deze Gaai welke „wij op 19 februari ontvingen, bleek bij sectie een hersenbloeding

„te hebben gehad. Dat was dus wel een heel andere doodsoorzaak „dan vergiftiging. Verder was de vogel geheel gaaf en uiterlijk „gezond. Ik meen niet, dat overvoeding tot de plotselinge dood „kan hebben bijgedragen want de vogel was niet bijzonder vet : „vetafzetting in het mesenterium (darmscheil) en rondom de buik- „spieren was zelfs gering te noemen.”

De oorzaak van deze hersenbloeding met dodelijk gevolg blijft een raadsel. Het mag wel als een zeer groot toeval worden beschouwd, dat het plotseling sterven van de vogel een ooggetuige heeft gehad.

P. HENS.

Verslag van de Excursie van de afdeling N.O.V. naar Beetsterzwaag op 3 en 4 mei 1958

Op zaterdag 3 mei, bij prachtig zonnig maar koud weer, wordt een voorexkursie gehouden in de bossen achter hotel „het Witte Huis”, waar na afloop een 35-tal leden, met de voorzitter als vertegenwoordiger van het bestuur, zich verzamelen voor een gezellige maaltijd en de avond genoegelijk doorbrengen.

Des zondags wordt om 8.30 verzameld bij hotel „de Herder” en onder leiding van de heer BUISMAN, en jachtopzichter Oene DAM gewandeld door „Rome”, vervolgens over de Lippenhuister heide, en terug door het bos achter Lauswold. Het gezelschap is om 15.30 weer thuis. Op deze ideale excursiedag met bijna windstil, fris zonnig weer, werd dus het gebied nog eens goed gezien, waar ruilverkaveling en ontginning een eind dreigen te maken aan de prachtige graslanden, die nog een van de belangrijkste overwinteringsgebieden zijn voor de ganzen in Friesland en een bijzonder mooi broedgebied voor vele vogelsoorten. Ondanks de mode steeds over recreatie te praten en te schrijven, worden met nog meer ijver plannen gemaakt en helaas meestal ook uitgevoerd, die ons land zullen helpen degraderen tot een volkomen cultuursteppe, tot schade en schande van de alarmerend sterk toenemende bevolking. Hoe kunnen wij onze vogels beschermen, wanneer zij op deze wijze van hun biotopen worden beroofd?

Als gevolg van het koude, late voorjaar werden minder vogelsoorten waargenomen, dan verwacht mocht worden: slechts 74 soorten werden genoteerd. Nesten werden gezien van Bureerd (*Buteo buteo*), Havik (*Accipiter gentilis*), Torenvalk (*Falco tinnunculus*), Kievit (*Vanellus vanellus*), Watersnip (*Gallinago gallinago*), Wulp (*Numenius arquata*), Grutto (*Limosa limosa*), en Zwarte Specht (*Dryocopus martius*). In de konijnenholen op de hei broedden Holenduiven (*Columba oenas*) en Krauwjes (*Corvus monedula*). Opvallend was dat in tegenstelling tot de meeste soorten de Gierzwaluwen (*Apus apus*) op tijd en volledig waren teruggekeerd. Verder viel op de afwezigheid van Graspiepers in dit ogenschijnlijk zo gunstige terrein. Onder andere werden waargenomen Winterzaling (*Anas crecca*), Smient (*Anas penelope*), een drietal Kolganzen (*Anser albifrons*) (ten minste één daarvan met duidelijke tekenen van beschoten zijn), Regenwulp (*Numenius phaeopus*), Groenpootruiter (*Tringa nebularia*), alle Mezensoorten, Kramsvogels (*Turdus pilaris*), en ook Zanglijsters (*Turdus philomelos*), die kennelijk nog op doortrek waren. Sijsjes (*Carduelis spinus*), Goudvinken (*Pyrrhula pyrrhula*) en een groot aantal Reeën en Hazen. Een groep van 17 Reeën op een weidegebied was in staat zelfs verstokte vogelaars tot verrukking te brengen. Bij Gorredijk zal de Ooievaar (*Ciconia ciconia*) op zijn nest.

W. H. BIJMAN.